

Media Pembelajaran Basa Jawa: Pacelathon

Fase D / Kelas VII Semester Gasal

1. Pangertene Pacelathon

Pacelathon asale saka tembung lingga *celathu* sing tegese omongan utawa guneman. Ing basa Indonesia, pacelathon diarani *percakapan* utawa *dialog*. Pacelathon yaiku rembugan antarane wong loro utawa luwih ngenani sawijining bab.

Titikane (Ciri-ciri) Teks Pacelathon:

1. **Paraga:** Ditulis jeneng paragane (tokoh).
2. **Tanda Titik Loro (:):** Sawise jeneng paraga diwenehi tanda titik loro.
3. **Ukara Kandha:** Gunemane paraga ditulis ing njero tanda pethik ("...").
4. **Katrangan:** Kadhangkala ana katrangan ing njero kurung (...) ngenani polah tingkahe tokoh.

2. Unggah-Ungguh Basa ing Pacelathon

Nalika nindakake pacelathon, kita kudu nggatekake tata krama utawa **Unggah-ungguh Basa**:

Jinis Basa	Kanggo Sapa?	Tuladha Ukara
Ngoko Lugu	Kanca sebaya, wong tuwa marang anak.	"Kowe apa wis mangan?"
Ngoko Alus	Kanca akrab nanging kanggo ngajeni.	"Panjenengan apa wis dhahar?"
Krama Lugu	Wong sing nembe kenal/durung akrab.	"Sampeyan menapa sampun nedha?"
Krama Alus	Anak marang wong tuwa, murid marang guru.	"Panjenengan menapa sampun dhahar?"

3. Tuladha Teks Pacelathon

Tema: Pamit Budhal Sekolah

Paraga: Dimas (anak) lan Ibu

[Gambar: Ilustrasi sopan santun anak marang wong tuwa]

Dimas: "Bu, kula nyuwun pamit badhe bidhal sekolah." (*Salaman karo ngambung astane Ibu*)

Ibu: "Iya Le, ati-ati ing dalan ya. Sing sregep sinune supaya dadi bocah pinter."

Dimas: "Inggih Bu, nyuwun pangestunipun."

Ibu: "Iya, dakpangestoni. Iki dhuwit kanggo sangumu."

Dimas: "Matur nuwun Bu. Kula bidhal dhisik, Assalamu'alaikum."

Ibu: "Wa'alaikumussalam."

4. Tugas Mandhiri (Gladhen)

Coba gatekna gambar lan kahanan ing ngisor iki, banjur isenana ceceg-ceceg ing kolom!

Kahanan:

Kowe (murid) ketemu Bapak Guru ing dalan nalika arep mangkat les. Kowe kudu nyapa Bapak Guru nggunakake basa Krama Alus sing trep.

Paraga	Ukara Pacelathon
Murid	"Sugeng sore Pak, badhe tindak pundi?"
Guru	"Eh Dimas, Bapak arep tindak pasar. Kowe arep menyang ngendi?"
Murid	"..." (<i>Isenana nganggo basa Krama Alus</i>)

5. Ringkesan

Elinga paribasan: "**Ajining dhiri gumantung ing lathi**". Tegese, drajate wong iku bisa dideleng saka carane guneman. Mula, gunakake basa Jawa sing trep lan sopan nalika pacelathon karo sapa wae.

Dibuat oleh: Guru Basa Jawa Kelas VII